

a c t u a l i t a t e a

Mircea Mihăiescu

CONTRAFORT

↑
NTREBAREA din titlu sună, desigur, emfatic, apăsat retoric, ba chiar (Doamne ferește!) sentimentaloid-dramatic. Ce înseamnă, de fapt, „a avea un Andrei Pleșu”? În ce constă unicitatea sa? Fiind evidente, însușirile sunt greu de sistematizate. Să constatăm doar norocul culturii și-al țării sortită să plămădească un astfel de amestec de inteligență, umor, rațiune, detașare, talent, generozitate, demnitate și – sper să nu fie un cuvânt prea puternic – vizionarism. Orfevrii al spiritului, n-am descoperit încă un lucru ieșit din mâna lui Andrei Pleșu în care să nu simțim suflul ideii înalte și pecetea stilistică a gândirii profunde.

Rareori găsești în cultura română – și în viața publică din România – pe cineva ale cărui luări de poziție să-ți lase impresia judecății definitive. Forța de impact a prezenței sale provine din contrastul (asumat, direcționat, regizat) dintre bonomia ineputabilă și fermitatea opiniei. Andrei Pleșu e rareori agresiv și patetic. Dar atunci când se întâmplă să fie, e limpede că s-a ajuns la o limită dincolo de care nu mai e nimic de făcut. De regulă, inteligența sa speculativă se manifestă în câmpul unor nesfârșite, deconcertante, ineputabile „serbări galante” a minții.

Dilematic prin program și natură, Andrei Pleșu nu este însă un personaj neimplicat. E adevărat, uneori se retrage lungi perioade din viața publică. Dar asta nu înseamnă că nu are un cuvânt de spus chiar și atunci. Rubrica din „Dilema” este o implacabilă fișă de temperatură a lumii în care trăim. Ironia ucigașă, descrierea devastatoare, pe-un ton de mimată obiectivitate, evocarea barocă, sufocată de aburii sarcasmului ies din pana lui în nesfârșite jerbe multicolor-contondente. Inteligența teoretică de superclasă, Andrei Pleșu este și un admirabil ctitor. Instituția de nivel internațional pe care o conduce, Colegiul Noua Europă, este nava-amiral a nenumăratelor acțiuni ce poartă marca talentului său managerial. Fără finanțare din partea statului român, Colegiul Noua Europă a făcut pentru imaginea de țară modernă a României mai mult decât au reușit, la un loc, zeci și zeci de universități subvenționate de la buget. Nimeni, la nivel oficial, nu se gândește să adâncească performanțele datorate în exclusivitate lui Andrei Pleșu, sprijinind în interes național o instituție prin care au trecut sute de mari personalități ale științei și artei planetare. În schimb, banii publici se scurg, clientelar, pe apa Sâmbetei, în așa-zise universități pierdute prin prăfoasele târguri ale sub-provinciei cumano-pecenego-tătărăști. Nici miniștrii mai luminați n-au intuit ce profit ar avea România din finanțarea de la buget a NEC-ului, așa că nu mă aștept ca actuala Bramburică să fie mai brează.

Ne amintim cu toții prestația eminentă a lui Andrei Pleșu la cârma Externelor într-o perioadă de intensă turbulență politică, de rescriere la nivel european și mondial a hărților și agendelor ideologice. Atunci, ministrul Pleșu a știut să conducă admirabil corabia fragilă a democrației românești spre un port care, finalmente, avea să fie cel al Uniunii Europene. Toate acestea se petreceau sub faldurile de ură ale național-șovinilor de tip Vadim Tudor, dar și sub atacurile nedemne ale jurnaliștilor năimiți. Să nu uităm niciodată performanța lui Andrei Pleșu, dar să nu-i uităm nici pe sinistrul dușmani ai intereselor profunde ale României.

Pe cât de convingător, eficace, strălucitor în domeniul public, pe atât de seducător, irezistibil e Andrei Pleșu în „spectacolele private” pe care nu ezită să le dea, aproape oriunde și oricând. De la

Vom mai avea un al doilea **Pleșu**?

conversația scâpărătoare, la talentul unic al evocării unor scene savuroase, de la harul imitațiilor parodice la creativitatea năucitoare pornind de la autorii și compozitorii favoriți, totul e însoțit de-un umor incredibil. În astfel de momente, Andrei Pleșu nu e un actor care improvizează genial, ci un autor care știe să-și vândă „marfa” cu un inegalabil talent.

Scrisul său se revendică „momentelor” imbatabile și inclasificabile ale lui Caragiale. O asemănătoare privire, o identică plăcere a scufundării în interstițiile lumii mărunte, plină de hachite, fandacii, ighemonicoane complicate își face loc în textele sale, invitând la o meditație profundă despre rostul lumii și al vieții. În egală măsură, Andrei Pleșu vine însă și din lumea „Craior” mateini. E de-ajuns să asculți cele patru CD-uri ce conțin textul pentru a-ți da seama cât de dinamice sunt vasele comunicante care-l leagă de lumea Penei Corcodușă, a „adevăraților Arnoteni” și-a păcatelor scufundate în hăuri de crepuscul balcanic. Partitura lui Pirgu, interpretată în mii de nuanțe de levanto-exhibiționism, arată în ce măsură personalitatea lui Andrei Pleșu e capabilă să navezeze grațios-amenințător între sferile de neatins ale angelismului și adâncimile insondabile ale demonismului.

La împlinirea (de necrezut!) a vârstei de 60 de ani, Mihail Neamțu și Bogdan Tătaru-Cazaban au avut inițiativa alcătuirii unui *Festschrift* semnat de câțiva dintre prietenii, ucenicii, admiratorii marelui intelectual (*O filozofie a intervalului. În onoare a lui Andrei Pleșu*, Humanitas, 2009). Am parcurs-o cu plăcerea participării la sărbătorirea unui erou pentru care nutrești cel puțin tot atâta admirație cât cei adunați spre a omagia un spirit întemeietor, un maestru, un artist irezistibil, un profesionist al seducției, un fermecător cu rază lungă de acțiune, un spiriduș, un om viu. Sever Voinescu avea dreptate să-l plaseze în ecuația în care se găsea atotputernica Regina Victoria atunci când trebuia să-și aleagă primul-ministru: „Mi-e greu să mă decid. Când stau de vorbă cu Gladstone, sunt convinsă că e cel mai inteligent om din lume. Când stau de vorbă cu Disraeli, sunt convinsă că eu sunt cel mai inteligent om din lume.” În opinia lui Sever Voinescu, Andrei Pleșu ar fi o sinteză a celor două entități. Eu o prefer pe cea a unui Pleșu-Disraeli, într-atât de mult ești aspirat

în universul construit parcă anume pentru tine de acest unic funambul. Că, ulterior, îți dai seama că, fără inteligența lui, inteligența ta nu valorează prea mult, e cu totul altceva: fatalitate, tristețe, destin!

De la gravitatea care-ți îngheață sângele în vene, la burlescul perfect contrapunctic, adaptat unor situații greu imaginabile, s-a întâmplat să-l urmăresc pe Andrei Pleșu evoluând asemeni unui desăvârșit maestru de ceremonii, combinând abilitatea unui Houdini cu suplețea acrobatului capabil să domesticească gravitația. L-am văzut reflectat în privirile fascinate ale prietenilor mei, Paula Apreutesei și Silviu Hotăran, în Aula Magna a Universității din Timișoara, ticsită cu studenți veniți să-l audă conferențiind despre inimă în cadrul Conferințelor Microsoft. Și chiar despre asta a vorbit, când chirurgical, când în regim metafizic, despre durerosul fapt de a *simți* că ai o inimă.

Din cele câteva scene antologice „cu Pleșu” la care am asistat, favorita mea și a lui Ioan Morar rămâne, fără îndoială, una petrecută în primăvara lui 1997. Ne aflam la un restaurant de clasă bucureștean, participând la o recepție în onoarea lui Adam Michnik. Se adunase toată floarea cea vestită a lumii cultural-politice a vremii. Bucătăria era superlativă, oaspeții se înfruptau dezlanțuit din felurile de mâncare așezate pe mesele cât pe-acți să se surpe. La un moment dat, s-au adus recipientele cu înghețată: mari, acoperite cu promoroacă, gata să fie devorate și ele. Începusem, lacomi și încântați, un dialog cu chelnerul, când, ușor ca o felină care simte prada, Andrei Pleșu ni s-a alăturat. „Ia uite! Aveți și cu straciattella. Și cu alune. Formidabil! Și cu fistic! Și cu lămâie verde!” A trecut în revistă recipientele din care începea să se ridice un abia vizibil abur. Apoi, ușor îngrijorat: „Aveți și de ciocolată?” „Evident! Chiar trei feluri.” Urmăream fascinați scena, ascultând comentariile de hipercunoscător ale lui Andrei Pleșu. Ne-a luat drept martori ai miracolului gastronomic și, cu privirea bolnavului aflat în ultimele cinci secunde dinaintea expierii, a șoptit tragic, cu glasul sufocat de durere: „Ce nenorocire! Nu am voie!” O clipă mai târziu, întorcându-se, cu o voce brusc revigorată, i s-a adresat cofetarului: „Perfect! Atunci, vă rog o porție dublă!” ■

CĂRȚI primite

- Alexandru George, *Oameni și umbre, glasuri, tăceri*, ediție revăzută și adăugită, Postfață de Alexandru George, București, Editura Institutului Cultural Român, 2008
- Romulus Rusan (coordonator), *România în timpul războiului rece. Scurtă cronologie a evenimentelor, instituțiilor și mentalităților (1945-1989)*, Colecția „Ora de istorie”, București, Editura Fundației Academia Civică, 2008
- Dan C. Mihăilescu, *Despre omul din scrisori. Mihai Eminescu*, eseu, Editura Humanitas, București, 2009, 170 p.
- Ovidiu Pecican, *Reuniunea anuală a cronicilor literare*, critică literară, Editura Limes, Cluj-Napoca, 2008, 194 p.
- Dumitru Chioaru, *Arta comparației*, articole, eseuri și studii de literatură română contemporană, Editura Limes, Cluj-Napoca, 2009, 152 p.
- Anghel Dumbrăveanu, *Măsura lucrurilor*, poezii, Editura Limes, Cluj-Napoca, 2008, 96 p.
- Ion Boloș, *În numele Tatălui*, roman, Editura Limes, Cluj-Napoca, 2009, 344 p.
- Ovidiu Genaru, *Trandafir cu venele tăiate*, poezii, Editura Vinea, București, 2008, 130 p.
- Mircea Petean, *Câmp minat*, poezii, Editura Limes, Cluj-Napoca, 2009, 106 p.
- Ion Popescu-Brădiceni, *Serile de la Brădiceni*, poezii, prefață de Ioan Țepelea, Editura Limes, Cluj-Napoca, 2008, 104 p.
- Ion Popescu-Brădiceni, *Aporiile lui Axios*, poezii, cu un argument de Marian Drăghici, Editura Napoca Star, Cluj-Napoca, 2008, 68 p.
- Victor Vișinescu, *Poeziile iubirii visate, traite, pierdute*, postfață de Gheorghe Frangulea, Ed. Pământul, Pitești, 2009, 308 p.
- Elvis Dobrescu, *În Rai se purtau blugi*, poeme, Editura Prier, Turnu Severin, 2009, 82 p.